

Предизвикателствата за растителната защита през 2014 година

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 16.11.2014 Брой: 11/2014

Климатичната депресия през 2014 г. стана лимитиращ фактор за разразилата се фитосанитарна буря в родното земеделие. Инфекциозният фон, вредоносните насекомни популации и агресивността на плевелните асоциации достигнаха особено високи стойности. Тази необичайна, динамична, рязко променяща се и провокативна епидемиологична обстановка постави на изпитание професионалните качества и компетенции на растителнозащитния бранш.

В този брой на списание „Растителна защита“ наши авторитетни научни капацитети в по-широк план правят оценка и анализ на случилото се и на вероятните последствия от широкоформатната експанзия на форсмажорните фитосанитарни обстоятелства.

Какво най-общо показва реалността след свърхмощния натиск от страна на болести, неприятели и плевели? Най-напред и преди всичко трябва да се акцентира на обстоятелството, че растителната защита е ключов фактор за управление на риска, за повишаване степента на устойчивост на производството в несигурна абиотична среда. От нейния интензитет, креативен заряд, технологичен потенциал, управленски и изпълнителски капацитет зависи моделът ѝ да работи успешно в необичайна, силно стресираща ситуация. А това означава да са налице достатъчно надеждни и качествени механизми за максимално точна прогноза и диагноза, вярна оценка на симптоматиката и формулиране на точни и максимално оптимални решения за активни действия и минимализиране на риска и опасните действия на вредителите. Растителното здраве е структуроопределящ елемент за формиране на бъдещия добив. Всеки пробив в този стратегически пункт зачерква в голяма степен и селекционните постижения, и оптималния хранителен режим. Резултатите от случилото се с растителната защита през „фаталната“ 2014-а, една безспорно много специална година, предложила не едно и две предизвикателства, обаче в много посоки са разочароващи. И доказват, че у нас понятието постоянно защитени пространства е мисия невъзможна, една в повечето случаи куха фразеологична конструкция без профил, визия и съдържание. Степента на изненадата беше изключително мащабна и шокираща. А подобна изненада, подобен шок, могат да бъдат породени единствено от наличие на дефицити и деформации в професионалния ресурс и неговите агрономически качества. Свидетели сме, че растителната защита се превърна в генератор на спекулации по отношение на несговорчивата, капризна и своенравна Природа – дежурното плашило, което непрекъснато сервира турбуленции и поставя стресови капани.

В крайна сметка неизбежното се случи. Битката срещу вредоносния потенциал, активиран от необичайните в някои случаи климатични аномалии, бе загубена! Примери в потвърждение на това твърдение, колкото искаш. Кой от кой по-компрометиращ, парадоксален и абсурден. Жълтата ръжда се превърна в „чума“ за пшеничните посеви. И основната причина да се развилнее на такъв широк фронт е непознаването на симптоматиката на патогена. Гл. асистент д-р Звездомир Желев от Аграрния университет в Пловдив е на мнение, че продължават да липсват достатъчно познания за съвременна и ефективна борба с маната по лозата, действието на различните фунгициди (забележете!) все още не се познава достатъчно добре от много лозари. Листните въшки и тази година не изневериха на своя голям жизнен потенциал, в популациите им бързо възникнаха устойчиви форми към прилаганите инсектициди, но така или иначе използването на продукти от различни химични групи в рамките на един сезон продължава да не е масова практика, отбелязва проф. Стойка Машева от ИЗК „Марица“ в Пловдив. Прогнозните модели за развитието на основните болести по житните култури, сполучливо прилагани в европейското земеделско пространство, все още са много малко познати у нас. Борбата с вторичното заплевеляване в окопните полски и зеленчуковите култури продължава да се води хаотично, старомодно и неефикасно, твърди проф. Щелияна Калинова от Аграрния университет в Пловдив...

Казано накратко: стойностните характеристики на оперативната българска растителна защита не отговарят на европейските стандарти и критерии за оценки. Много добри образователни, информационни и производствени практики нямат български адрес. Тазгодишният стрес-тест на природата доказва по убедителен начин, че родната растителна защита не разполага с професионална осигуровка и агрономически капацитет, механизмите ѝ за минимализиране на фитосанитарните рискове са овехтели и ръждясали. Тя не работи пълноценно. Неясно защо, сякаш някак безпричинно, експертното присъствие в националната система за растителна защита е под критично равнище. Едрите собственици на земя и големите арендатори с неприкрита гордост твърдят и демонстрират с небудеща съмнение сериозност, че нямат потребност от специализирано агрономическо присъствие. Тези факти означават освен всичко друго, че растителната защита в този ѝ вид създава усещането за несигурност, не може да гарантира по-дълъг производствен хоризонт в несигурна климатична среда и наличие на природни аномалии, не може да участва във формирането на устойчив модел за постигане на високи добиви, за печелившо и конкурентоспособно земеделие.

Новите реалности и темпове налагат нов начин на мислене и промяна на поведенческия модел на растителната защита в нашата страна. Този процес изисква креативност, съпричастност и активност на всички нива по цялата верига. 2014 г. даде ясен знак, че това трябва задължително да се случи, и то много скоро!